

MINAS: een verfijnd systeem?

**Maikel Timmerman, Mart Smolders
en Nico Verdoes**

De Praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen moeten mineralenheffingen betalen variërend van 5.000 tot 12.500 euro, terwijl alle geproduceerde mest wordt afgevoerd. Dat blijkt uit hun MINAS-boekhoudingen. Door onnauwkeurigheden in de bepalingen van de aan- en afvoer van mineralen zijn heffingen van meer dan € 5.000 mogelijk.

Bij de MINAS-aangifte wordt vastgelegd hoeveel mineralen (stikstof en fosfaat) op een veehouderijbedrijf worden aan- en afgevoerd. Over een eventueel overschot moet een heffing worden betaald, rekening houdend met een toegelaten verliesnorm voor grond en gasvormige stikstofverliezen uit de stallen en mestopslag. In theorie zouden intensieve veehouderijbedrijven, die geen mest op eigen grond aanwenden, geen heffing hoeven te betalen. Alle aangevoerde mineralen via het veevoer en eventueel aangekochte dieren worden immers ook weer afgevoerd via de dieren en de mest. Dit blijkt in de praktijk lang niet altijd het geval te zijn. Daarom is in opdracht van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders te Barneveld onderzocht wat de invloed van voorraden en afwijkingen is op de MINAS-aangifte van de Praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen.

Eind 1997 zaten vele voersilo's vol

Voorraad mineralen

Binnen MINAS wordt de voorraad mineralen niet opgegeven, terwijl de begin- en eindvoorraad van een heffingsjaar een grote invloed kan hebben op de hoogte van het overschot. Doordat op een varkensbedrijf de voorraad mineralen jaarlijks in grootte en samenstelling varieert, geeft de MINAS-aangifte geen duidelijk beeld van het werkelijke overschot op de mineralenbalans per jaar. En dus ook niet van de werkelijke mineralenverliezen naar de grond, het grond- of oppervlaktewater of de lucht.

Eind 1997 hebben veel bedrijven ervoor gezorgd dat voersilo's en mestilo's gevuld waren om een goede start te kunnen maken met MINAS. Door de volle voersilo's was de voeraanvoer de laatste jaren kleiner dan het voerverbruik, waardoor de voervoorraad jaarlijks steeds verder is afgenomen. Tevens was het door de volle mestilo's mogelijk om de laatste jaren meer mest af te voeren dan er werd geproduceerd, waardoor de mestvoorraad jaarlijks steeds verder is afgenomen. Hierdoor was het de laatste jaren relatief makkelijk om de mineralenbalans zonder overschot af te sluiten. Dit heeft tot gevolg dat de MINAS-aangifte van de laatste jaren geen goed beeld geeft van een 'normale' situatie. In een 'normale' situatie is de voeraanvoer ongeveer even groot als het voerverbruik en is de mestafvoer ongeveer even groot als de mestproductie.

MINAS Praktijkcentra

Over de jaren 1998-2000 heeft van de Praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen alleen PC Rosmalen een heffing moeten betalen voor een overschot aan mineralen. Om te bepalen hoe

De mestvoorraad op de praktijkcentra is sinds 1998 afgenomen

de Praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen er nu werkelijk voor stonden, is de MINAS-aangifte gecorrigeerd voor de verschillen in voer- en mestvoorraden. Omdat er zich ook mineralen in de aanwezige dieren bevinden, is ook voor het verschil in dieraantallen tussen het begin en eind van een heffingsjaar gecorrigeerd. De MINAS-aangifte van PC Sterksel is ook gecorrigeerd voor de varkenspestvrijstelling die men heeft gekregen voor de jaren 1998 en 1999 vanwege de varkenspest in 1997. Na deze correcties blijkt dat op alle drie de praktijkcentra sprake is van een overschot aan fosfaat. Bij PC Raalte is daarnaast sprake van een tekort aan stikstof. De aanvoer van stikstof op de praktijkcentra Sterksel en Rosmalen blijkt wel goed overeen te komen met de afvoer van stikstof.

PC Sterksel en PC Raalte hebben dus een mineralenheffing weten te ontlopen doordat ze de laatste jaren meer mest hebben afgevoerd en minder voer hebben aangevoerd. Tevens heeft PC Sterksel gebruik kunnen maken van de varkenspest vrijstelling. Maar vroeg of laat raken de voer- en de mestvoorraden op. En zullen dus de Praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen jaarlijks een mineralenheffing moeten gaan betalen variërend van € 5.000 tot € 12.500. Naar alle waarschijnlijkheid zal dit ook gelden voor veel praktijkbedrijven.

Afwijkingen

Een belangrijk onderdeel van de verfijnde MINAS-aangifte is dat er met werkelijke waarden wordt gerekend. In de praktijk kunnen deze waarden echter afwijken door onnauwkeurigheden of gehanteerde normen. Voor een varkensbedrijf zijn de belangrijkste posten van een mineralenbalans voer, dieren en mest. In de wetgeving staat wat de toegestane afwijkingen mogen

zijn bij de bepaling van de gehalten aan fosfaat en stikstof in voer en mest.

Het fosfaat- en stikstofgehalte in het voer wordt berekend aan de hand van de gehalten in de gebruikte grondstoffen. De berekende gehalten in een mengvoeder hoeven echter niet overeen te komen met de werkelijke gehalten in het mengvoeder door variatie in gehalten van de gebruikte grondstoffen. Omdat met voer de meeste mineralen worden aangevoerd is het noodzakelijk dat de berekende gehalten maar een kleine afwijking hebben van de werkelijke gehalten. Maar voor de meest gangbare voeders geldt dat het gemeten ruweiwitgehalte maximaal 8% mag afwijken en het gemeten fosforgehalte maximaal 0,9 g/kg droge stof mag afwijken van de opgegeven waarde. Het gemiddelde opgegeven fosforgehalte is ongeveer 6,0 g/kg droge stof. De toegestane afwijking voor fosfor komt dus ongeveer overeen met 15%.

Bij de mestafvoer is het van groot belang dat er een mestmonster wordt genomen dat de samenstelling van de vracht goed weergeeft en dat de gehalten nauwkeurig worden bepaald. Tevens is het van belang dat het juiste gewicht wordt bepaald. Dit is noodzakelijk omdat met mest veel mineralen worden afgevoerd en dan heeft een kleine afwijking al een grote invloed op de mineralenbalans. Echter in de wetgeving zijn de toegestane afwijkingen groot. Volgens de wet mag een mestmonster maximaal 15% afwijken van de gemiddelde samenstelling van de vracht. Bij de analyse van een mestmonster geldt een maximale afwijking van 8% voor fosfor en 6% voor stikstof, terwijl de afwijking bij weging van een vracht mest maximaal 2% mag bedragen.

Voor de gehalten aan fosfaat en stikstof in dieren worden normen gehanteerd, maar in werkelijkheid kunnen de gehalten aan fosfaat en stikstof in dieren variëren. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat afwijkingen van 5% in vastlegging van mineralen in dieren goed mogelijk zijn. Als de vastlegging van fosfaat of stikstof in de dieren hoger is dan de normen uit de Tabellenbrochure, wordt in werkelijkheid meer fosfaat en stikstof afgevoerd met de dieren dan op papier het geval is. En dus ontstaat in dit geval een overschot op de mineralenbalans.

Statistische analyse

Voor de MINAS-boekhouding worden diverse metingen verricht en normen gehanteerd. In deze metingen en normen treden afwijkingen op. Om na te kunnen gaan wat de totale afwijking in de MINAS-aangifte kan zijn als gevolg van afwijkingen in de diverse metingen en gebruikte normen, is een statistische analyse uitgevoerd voor een bedrijf met 237 zeugen en een bedrijf met 2000 vleesvarkens. De statistische analyse laat

zien dat de spreiding in de MINAS-aangifte van het zeugenbedrijf 3,7% van de fosfaataanvoer en 1,3% van de stikstofaanvoer kan bedragen als gevolg van afwijkingen. Voor het vleesvarkensbedrijf kan de spreiding in de MINAS-aangifte door afwijkingen 8,6% van de fosfaataanvoer en 6,4% van de stikstofaanvoer bedragen. Vallen deze afwijkingen in het nadeel van de varkenshouder uit dan wordt het zeugenbedrijf geconfronteerd met een heffing van rond de € 5.000 en het vleesvarkensbedrijf met een heffing van rond de € 19.500.

Conclusies

De praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen zullen heffingen moeten gaan betalen, ondanks dat ze alle geproduceerde mest afvoeren. De toegestane afwijkingen voor de bepaling van de gehalten in voer en mest zijn groot. Door onnauwkeurigheden in de bepalingen van de aan- en afvoer van mineralen is het mogelijk dat een varkenshouder heffing moet betalen, terwijl de mest en dieren zijn afgevoerd volgens de regels.

In het PraktijkRapport Varkens 2002/5 "MINAS-analyse van de praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen" staat het onderzoek beschreven. Tevens wordt het onderzoek gepresenteerd op 15 mei tijdens het symposium Mestbewerking en Mineralen.

Het rapport is bestellen bij Praktijkonderzoek Veehouderij:
tel. 0320 293 234.
schriftelijk (Postbus 2176, 8203 AD Lelystad),
telefonisch (0320 293 211),
per e-mail (info@pv.agro.nl)
of via de website (www.pv.wageningen-ur.nl)
De kosten per exemplaar zijn € 17,50.

